

Tweede Kamerlid Henk van Gerven, SP

Actieve rol van overheid bij bescherming van drinkwatervoorziening

Van origine is Henk van Gerven huisarts. Goed en betrouwbaar drinkwater heeft voor hem dan ook vooral te maken met volksgezondheid. De drinkwatervoorziening ziet hij als een absolute topprioriteit voor de overheid, die voorrang moet hebben boven commerciële belangen. Een gesprek over het nut van sluipwespen en de nutteloosheid van schaliegas.

Het besef van wat drinkwater voor je doet, zat er bij Henk van Gerven (1955) al vroeg in. 'Als klein jongetje kwam ik een keer helemaal 'uitgedroogd' thuis na een uren lange wandeltocht', vertelt hij. 'Ik weet nog goed hoe ik thuis in de keuken onder de kraan ging hangen en 'm helemaal leeg-

dronk. Heerlijk! Later in mijn medische opleiding leerde ik dat je lichaam voor 70% uit water bestaat en een essentieel element is voor leven.' Na acht jaar als wethouder in Oss kwam Van Gerven in 2006 in de Tweede Kamer. Bij de laatste verkiezingen kreeg hij naast gezondheidszorg, land-

bouw, natuur en visserij, ook de onderwerpen ruimtelijke ordening, water en milieu in zijn portefeuille.

Voor drinkwaterbedrijven is een schoon milieu van groot belang, in het bijzonder grond- en oppervlaktewater. Lozingen

en gebruik van chemische middelen, bestrijdingsmiddelen en medicijnresten zijn een bedreiging voor de bronnen waarvan drinkwater wordt gemaakt. *Hoe staat u tegenover het gebruik van middelen die aantoonbaar slecht zijn voor het milieu, zoals microplastics en glyfosaat?*

Van Gerven: 'Vooropgesteld, wij vinden dat milieubeschermingsmaatregelen, zoals een verbod op het gebruik van glyfosaat, te langzaam worden ingevoerd. De focus ligt in Nederland nog te veel op landbouwproductie tegen zo laag mogelijke kosten. De inzet van chemische bestrijdingsmiddelen wordt dan gezien als goedkope oplossing. Wij vinden het een taak voor de nationale en lokale overheid om daar een actieve rol in te spelen en zelf het goede voorbeeld te geven. Er zijn voldoende alternatieve manieren om van onkruid af te komen. Als je daar bewust in investeert, kun je ongewenste chemische bestrijdingsmiddelen snel uitbannen. Waar een wil is, is een weg: denk bijvoorbeeld aan hoe het in het verleden met het middel DDT is gegaan.'

Wereld beter achterlaten

'Je komt hier op het terrein van duurzaam beheer van de wereld. De definitie van duurzaamheid is vrij simpel: wij willen de aarde beter achterlaten voor onze kinderen dan we hem zelf hebben gekregen. Als je daar niet aan hebt bijgedragen, ben je als mens, als bedrijf of organisatie niet goed bezig geweest. Voorbeelden te over dat het wel kan, ook winstgevend. Ik was laatst op bezoek bij de Brabantse tomatentelersorganisatie Tasty Tom. Daar is de gehele productie duurzaam ingericht, tot en met sluipwespen in plaats van pesticiden. Toch zien ze daar kans grootschalig te produceren: ze leveren onder andere aan Albert Heijn.'

Wat wilt u eraan doen om het gebruik van ongewenste stoffen te verminderen?

Van Gerven: 'Op het gebied van microplastics en nanostoffen ligt er een grote verantwoordelijkheid bij de bedrijven, die zelf hebben besloten allerlei vreemde stoffen in hun producten te verwerken. Ik pleit voor een uitgebreide bewustwordingscampagne richting de burgers: veel mensen blijken helemaal niet te weten wat ze op hun lijf smeren of wat ze eten of drinken. Daarnaast moeten die stoffen er gewoon helemaal niet inzitten, daar heeft

volgens mij niemand om gevraagd. Dat is dus een schone taak voor de overheid: als de industrie zijn verantwoordelijkheid niet neemt, moeten er strenge regels komen die dit soort toevoegingen verbieden.'

Vewin vindt dat medicijnresten in water te weinig aandacht krijgen en pleit voor het principe 'de vervuiler betaalt', hoe kijkt u daar tegenaan?

Van Gerven: 'Dat is een prima uitgangspunt. Maar belangrijker is nog dat die vervuiler stopt met vervuilen. Zo zijn wij een groot voorstander van een totaalverbod op neonicotinoïden; pesticiden die in verband worden gebracht met de grote bijensterfte van de afgelopen jaren. Ook op het gebied van medicijnresten moeten er strenge regels gaan gelden: wij vragen al jaren om het minimaliseren van antibioticagebruik in de veeteelt. Ook moet er volgens ons een onafhankelijke toezichthouder voor dit soort zaken komen, bijvoorbeeld vanuit het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.'

'Primair zetten wij in op positieve maatregelen, zoals een schone productie, en pas daarna op sturing via belastingen. Mede om die reden zien wij verhoging van de belasting op drinkwater om zo watergebruik terug te dringen niet zitten: drinkwater mag geen melkkoe voor de overheid worden. Drinkwater is een primaire basisbehoefte en daarmee in de kern een inelastisch goed. Mensen gaan niet noemenswaardig minder water gebruiken als het iets duurder wordt. Wij geloven meer in duurzame maatregelen, zoals waterbesparende douchekoppen, zuiniger wasmachines, enzovoort.'

Schaliegas is achterhaald

Minister Kamp heeft aangekondigd dat er voorlopig geen proefboringen naar schaliegas plaats zullen vinden. *Hoe staat de SP tegenover schaliegaswinning?*

Van Gerven: 'Wij zijn onder de huidige condities geen voorstander van schaliegaswinning: te riskant en niet nodig. We moeten

sowieso af van onze verslaving van fossiele brandstoffen en juist investeren in de toekomst, in duurzame energiebronnen. Zon, water en wind bieden genoeg mogelijkheden om in de energiebehoefte van ons allemaal te voorzien. Schaliegas is een stap terug, geen sprong vooruit.'

STRONG

Naast het boren naar schaliegas zijn er nog meer ondergrondse activiteiten. Denk aan warmte/koude-energiesystemen, opslag van (nucleaire) stoffen en transport van stoffen en signalen. Hiervoor is momenteel de Structuurvisie Ondergrond, STRONG, in voorbereiding. *Welke rol moet grondwater krijgen in deze structuurvisie?*

Van Gerven: 'Veilige en ongestoorde drinkwatervoorziening is een groot nationaal belang, dat moet prevaleren boven commerciële belangen. Bij problemen moeten de drinkwaterbedrijven een doorslaggevende stem krijgen en aan de noodrem kunnen trekken.'

Welke relatie ziet u met de Omgevingswet?

Van Gerven: 'De Omgevingswet is een grote dereguleringsoperatie, waar wij geen heil in zien. Veel van de bestaande wetten en regels op dit gebied zijn ontstaan uit de praktijk: er is behoefte aan, dus waarom wil je dat veranderen. Soms kan een zekere stroperigheid door veel regels zelfs positief zijn voor de ordening, omdat wordt voorkomen dat er te snel onomkeerbare beslissingen worden genomen. Ik hoef maar naar de verschillen tussen de ruimtelijke ordening in België en Nederland en de gevolgen daarvan in het straatbeeld te verwijzen om dat punt te onderstrepen. Als er geen nationale wet is om op terug te vallen, krijg je conflicten tussen lokale en nationale belangen. Wij zien het als groot gevaar dat de drinkwaterbronnen bij het huidige wetsvoorstel in de verdrukking gaan komen. Wij pleiten dan ook voor nationale regels, een louter uitvoerende rol voor de lokale overheden, en controle door de provincies en het rijk.'